

IZABRANE PESME II
(1964-1989)
Oskar Davičo

Copyright © Naslednici Oskara Daviča
Copyright © 2024 ovog izdanja Kontrast izdavaštvo

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Glavni i odgovorni urednik:
Ivan Isailović

Urednik izdanja
Bojan Marković

Lektura:
Kontrast izdavaštvo

Dizajn korica:
Dragana Nikolić

Prelom:
Ivan Isailović

Štampa:
F.U.K. d.o.o. Beograd

Tiraž:
500

Izdavač:
Kontrast izdavaštvo
Terazije 35, Beograd
info@kontrastizdavastvo.rs
kontrastizdavastvo.rs
www.glif.rs

OSKAR DAVIČO

IZABRANE PESME II

(1964-1989)

Priredio:

Bojan Marković

KONTRAST

Beograd, 2024.

TRG EM

(1968)

ZVEZDOGRAMI

*

Oči što udvostručeno puze po svetlom živinom žalu
ne pitaju kako se vide u svetu gde vidljivog malo ima.
Da l' zato ne lučim jasno ko je od dvojice napolju,
ko u ogledalu:
odraz je neizvesnost reči, dužnik i poverilac njima.

O, plodnosti zaključana u roditeljskom ormanu,
i ti, biljni ovalu pod sunovratnim mesecima,
silu mog vala smrt nije još silovala i razbila o obalu.
Još stojim neizlečen. Nadomak talasima.

Tvrd nam je patos odraza, jasniji nam od paslika
u kljusama uopštenih svođenja, bez strogih snoviđenja
s parametrom uvek spremnim na iglinom vrhu jezika
da nađe van sebe meru i potvrdu svojih merenja.
Stavi kraj očiju izjedenih saponicom mudrosti – živ kreč
pobuna.
Onaj koji ne vidi ono što vidi – mera je meri. Nepotpuna.

✱

Dok želiš nemoguće i pitomiš jarnosno leto
sa psom čuvarom sunca na kapiji vodolija,
ne kosiš kavezom stenje, ne hvataš vodu rešetom:
nisi rođen u gradu gde majke glinenim cvetom niču iz
groblja saksija.

Dok te u oči gleda ono poslušno pseto,
ne okrećeš pogled divljini što kao kurjak zavija;
u beslovesnu mu glavu slova ne ukucavaš dletom,
iako i ti oči ponekad pokrivaš kapuljačom od zimogrizivih
košuljica zmija.

Ali ti koji ne bušiš semenju zube vrhom preslice
da nagneš na pobačaje klasnu utrobu crnice,
ti koji ne izvlačiš iz blata kao sunce klas, mesto
prstiju, iako i ti često mešaš rukom lepljivom lišću testo,
iako i ti miluješ jutru crnu njušku hlađenu u rosi,
reci, ko si sad ležeći kao pokošen naviljak na kosi?

✱

Vidik otvara naglo okrugli prozor; gasi neba sveće
veslom; ne trne više ljubavno naselje; telesni samo um
nastavlja borbu; zora; ikrenje! Nemi su od sreće
velika mreža, zmija pljuvačica i ribarski brod pun

ribljih senki. S pašnjaka uznemirenog svetla belja ptica uzleće.
Motori mora zastaju: nervozno vadi čigra iz vala kljun
s giricom. Prorade. Ona: niski let što se pene bere cveće
– ikrenje! ikrenje! Taj sjaj što prože nenadno drhtnuli čun!

Sjaj? Je li on to pregazio mòre u sedlu mašinerije
čije kopito vale bije a zvuk se niotkud ne glasa?
Čiji onda to rzajni trzaj jezom odbeže da sakrije
lik? Što? Boji li se koga? Koga? Sjaja što klasa vrh talasa
bez promašaja? O, dokle ponavljanja? Nebo opet gori.
Tačka. Konačna. Zaključaj vrata. Škure zatvori. Zatvori.

✱

I ovaj rog sumnje ispij, kosture neumora,
tu kap što te od poslednjeg *treba* razdvaja,
još ovaj grumen vremena i naličja će sumorna
s tobom proći ozdo kroz jezu rodnog kraja.

Još ovu ravnodušnost na iskap, i neborna
će kola stići do rodoskrvnog beskraja
koji ti ubezbraja okvir bez slike za poštu u pustinji; pismo
bez odgovora,
još ovaj žandar da zaključa lisice: tu položenu osmicu preko
ruku zavičaja.

Pijem za konac tridesete godine, za naprsli moj vek,
za sve što je jednom kao nijednom, kao zauvek.
Kroz levak ovih leptirskih mojih dekada
prolivam neveštinu rada. Je li pomogao čoveku da ne strada?
Kroz ovaj levak nek ne iscure u prazno mladi snovi od
nekada.

O, ljubavi, zašto mi sve drugo, kroz cev grla, u ponor, bez
žaljenja propada?

MUNJOGRAMI

*

Pamtiš li, bili smo zagrljeni
tren pre no što se tačanka na bele ustremi:
mitraljez je kosio crvenu stepu,
crvenu! Ej, crveni, voljeni svud po svetu.

Pamtiš li, stegom smo plamenim
mahali svima, mi na sve strane, mi, vatreni.
I danas tom ljubavi pletilje pletu
srp uz čekić privijen na steg u poletu.

Pamtiš li, bili smo prvi i sami
a dani gladni i bosu u nekoj kao tami:
od Bresta do Bajkala
jurišni val preko vala...
Pamtiš li sve koji su pali, dok nismo se odrvali
pod suncem što jednako zari da veliki budu i mali!

VETROGRAMI

*

S rekom pod miškom osećaš, ova nju prlji i, sama oprljena
toplinom kolevke što ničeg se više ne seća,
ni drhtaja slepog od strasti muškarca i žena,
ni otkovanih struja dva tela prkoseća.

Osećaju: dve tuđine u jednu planetu grljenja vezuje jedna vena
kršeći zakon smrti: uzalud kosi preteća
kad u jedno nadvreme tri vremena slivena, razotuđena,
čine od smrti slučaj izglobljen iz svog zgloba u zglobove
nesreće.

Iščašeno sve je, i to su hlepčići topli izvučeni iz peći negorenja,
iz peći nežnih grčenja ljubavi, te suvislosti
hlebne, hranjive od beline kojom sam i ja živ skuvan i ispečen,
da još življi bude hleb, neodbranljivo naježen od nežnosti,
hleb muških daljina što prilaze hlebnoj ženi, hleb čuda, hleb
vaznesenja, hleb voljenja,
hleb promukao od gladi, hleb zavičajne vatre u naručju ženskih
reči, hleb reči: neizrečen.